

**ПРОЕКТНИЙ МЕТОД ЯК СУЧАСНИЙ СПОСІБ ВИКЛАДАННЯ
ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ПРОФЕСІЙНОГО СПРЯМУВАННЯ У ВИЩІЙ
ШКОЛІ**

**PROJECT METHOD AS A MODERN WAY OF TEACHING OF A FOREIGN
LANGUAGE WITH PROFESSIONAL ORIENTATION IN HIGHER
EDUCATIONAL INSTITUTIONS**

Мар'яна Шевченко

*Викладач кафедри англійської мови технічного спрямування № 1, Національний
технічний університет України “Київський політехнічний інститут”*

Abstract. The conference paper deals with the project method as a modern way of teaching of a foreign language with professional orientation in higher educational institutions. The notion and specifications of the project method are provided. Aims of the method in question are also defined in the conference paper. The project method's historical development and peculiarities at those periods of time are considered. Notions of a study project according to different authors, the meaning of a term “project” and its characteristics are suggested in the conference paper. Various types of projects are presented. Stages, purposes and requirements of the project method are given. The roles of teachers and students in the project work are outlined.

На сьогодні надзвичайно важливим питанням викладання іноземної мови, зокрема англійської, є стимулювання студентів до навчання, зацікавлення їх у вивченні нової для них мови й культури. Тому викладачі все частіше намагаються використовувати різні сучасні методи під час занять іноземної мови. Одним із найпродуктивніших серед них є проектний метод, який нерідко застосовують для викладання іноземної мови професійного спрямування у вищій школі. Розглянемо детальніше, що ж саме представляє собою цей метод.

Під методом, в основі якого лежить розвиток пізнавальних, творчих навичок студентів, умінь самостійно конструювати свої знання, орієнтуватися в

інформаційному просторі й критично мислити, відповідно до О.П. Буйницької [1], мають на увазі метод проектів (від лат. *projectus* – висунутий уперед). Він припускає можливість вирішення деякої проблеми і передбачає, з одного боку, необхідність використання різноманітних методів, засобів навчання, а з іншого – інтегрування знань, умінь з різних галузей науки й мистецтва. Методом завбачено певну сукупність навчально-пізнавальних прийомів, що дозволяють вирішити ту чи іншу проблему шляхом самостійних дій студентів із обов'язковою презентацією чи представленням отриманих результатів, що сприяє використанню дослідницьких, пошукових, проблемних методів, творчих за своєю суттю.

Підсумовуючи вищесказану інформацію, можна зазначити, що метод, який розглядається, спрямований на:

- вироблення самостійних дослідницьких умінь студентів;
- сприяння розвитку творчих здібностей і логічного мислення;
- об'єднання знань, отриманих у ході навчального процесу, й пошук нової, додаткової, інформації професійного спрямування;
- долучення студентів до аналізу й вирішення певних життєвих ситуацій і проблем.

Висунуті Дж. Дьюї та У. Кілпатріком ідеї вперше, як зазначає Н.Ф. Тализіна [4], були повноцінно реалізовані в методі проектів. Замість традиційних навчальних предметів були введені проекти у вигляді своєрідного тематичного центру, в якому поєднуються робота й навчання. Проекти, пов'язані з інтересами учнів, були спрямовані на ініціювання пізнавальної активності учнів через діяльність, коли особа, яка навчається, безпосередньо включається в активний пізнавальний процес: самостійно формулює проблему, збирає необхідну інформацію, знаходить і порівнює варіанти вирішення цієї проблеми, робить висновки, аналізує свою діяльність, формуючи крок за кроком щось нове та здобуваючи новий навчальний і життєвий досвід.

Навчальний проект Є.С. Полат [3] розглядає як основну форму організації пізнавальної діяльності осіб, які навчаються, в рамках методу проектів, і який

являє собою спільну навчально-пізнавальну, творчу або ігрову діяльність студентів-партнерів, що має загальну мету, узгоджені методи, способи дії, і спрямовану на досягнення загального результату щодо вирішення будь-якої проблеми, яка має значення для учасників проекту. Схоже визначення надає О.П. Буйницька [1]. Це є організаційна форма роботи, яка орієнтована на засвоєння навчальної теми або навчального розділу і становить частину стандартного навчального предмета. Під час позакласних занять її доцільно розглядати як спільну навчально-пізнавальну, дослідницьку або творчу діяльність студентів, які мають спільну мету, застосовують однакові методи і способи діяльності, спрямовані на досягнення спільного реального результату, необхідного для вирішення деякої вагової проблеми. Для ефективнішого навчання діяльність студентів необхідно урізноманітнювати, практикувати роботу в парах, групах та індивідуальну.

Особливим видом інтелектуальної діяльності, характерними рисами якого є самостійний пошук необхідної інформації, її творче перетворення в матеріалізований продукт (виріб, сценарій, плакат, реферат, стендову доповідь, мультимедійну презентацію тощо) є проектна діяльність. Під терміном “проект”, у свою чергу, розуміються особливий вид пізнавальної діяльності та її результат, що характеризуються такими ознаками:

- наявність соціально значущого завдання;
- орієнтованість на дію (планування дій для виконання завдання чи розв’язання проблеми);
- самоорганізація студентів;
- робота в команді;
- ситуативна спрямованість, співвідносність з реальним життям;
- пошук інформації, яка потім буде оброблена й осмислена;
- цілісність (проект розглядається як ціле);
- орієнтованість на продукт, результат;
- презентація кінцевого продукту.

Важливо знати, що існують різні типи проектів, які розглядає Є.С. Полат у своїй роботі “Новые педагогические и информационные технологии в системе образования” [3]:

I. За методом або видом діяльності, що домінує в проекті:

- 1) дослідницькі (потребують чітко продуманої структури, визначеної мети, актуальності проекту для всіх учасників, соціальної значимості, продуманих методів роботи);
- 2) творчі (зазвичай не мають чіткої структури, вона розвивається, підпорядковуючись інтересам учасників проекту, оформлені результати можуть бути у вигляді збірника, сценарію, програми тощо);
- 3) ігрові (структура таких проектів залишається відкритою до їхнього закінчення, учасники беруть на себе певні ролі, результати можуть визначитися на початку проекту або ближче до його завершення, високий ступінь творчості);
- 4) інформаційні (спрямовані на збір інформації, її аналіз і узагальнення фактів; потребують чіткої структури, можливостей систематичної корекції під час проектної діяльності):
 - а) мета проекту – результат (стаття, реферат, доповідь тощо);
 - б) предмет інформаційного пошуку – поетапність пошуку інформації – аналіз нових даних – висновки – оформлення результатів (обговорення, редагування, презентація, зовнішня оцінка);
- 5) практично орієнтовані (відзначаються чітко визначеним із самого початку результатом діяльності учасників проекту, який зорієнтований на соціальні інтереси самих учасників роботи (документ, програма дій, довідковий матеріал тощо), потребують продуманої структури, навіть сценарію діяльності учасників із визначенням функції кожного, дуже важливо добре організувати координаційну роботу через обговорення, корекцію спільних дій,

презентацію отриманих результатів і можливих способів використання їх на практиці, зовнішню оцінку проекту).

II. За змістовим аспектом проекту:

- 1) літературно-творчі;
- 2) природничо-наукові;
- 3) екологічні проекти;
- 4) мовні (лінгвістичні);
- 5) культурологічні;
- 6) рольово-ігрові;
- 7) спортивні;
- 8) географічні;
- 9) історичні;
- 10) музичні.

Під час викладання іноземної мови професійного спрямування у вищій школі найрекурентнішими за використанням є саме мовні (лінгвістичні) проекти, спрямовані на оволодіння мовним матеріалом, формування певних мовленнєвих навичок і вмінь, вивчення мовних особливостей, мовних реалій тощо.

Робота над проектом здійснюється поетапно, за словами О.М. Пехоти [2].
Зазначимо кожен із них у послідовності виконання:

- I. *Обґрунтування проекту*: формулювання мети й завдання проекту, обґрунтування його соціальної значущості, визначення теми, організація робочих груп, розподіл завдань між учасниками;
- II. *Пошуковий*: дослідження проблеми й збір інформації (визначення кола джерел і пошук необхідних відомостей, аналіз можливих варіантів вирішення проблеми), вибір оптимального варіанта виконання проектного завдання (генерування ідеї), розроблення плану роботи над проектним завданням, добір матеріалів, вибір форми презентації результатів проекту;

- III. *Технологічний*: здійснення діяльності кожного учасника проекту згідно із планом роботи над проектним завданням (реалізація проекту), підготовка презентації результатів проекту;
- IV. *Заключний*: проведення презентації (захист проекту), оцінка результатів виконання проекту, колективних і особистих досягнень учасників.

Проектна діяльність, на відміну від дослідницької, жорсткіше регламентована: задається мета, результат і, іноді, методи. Якщо розглядати проект тільки з навчальної точки зору, то проектна діяльність це навчання дослідницькій діяльності. Спеціально організовуючи процес проектної діяльності, координуючи і допомагаючи вирішувати труднощі, викладач сприяє вивченню не тільки певного мовного й культурного матеріалу, а і ключових етапів дослідницької діяльності і освоєнню основних методів та способів її проведення, які в подальшому допоможуть студентам у їх навчанні.

Мета використання проектного методу полягає у формуванні навичок ефективного використання інформаційно-комунікаційних технологій при навчанні студентів різного віку за допомогою інноваційних педагогічних технологій, якими передбачається самостійна (індивідуальна чи групова) дослідницько-пошукова діяльність студентів, а отже, необхідною ціллю є створення умов, за яких студенти самостійно й добровільно набувають нових знань із різних інформативних джерел (друкованих, мережевих та ін.), навчаються використовувати цю інформацію для вирішення пізнавальних і практичних завдань, набувають комунікативних навичок, розвивають дослідницькі вміння, в тому числі формулювання завдання, пошук інформації, проведення дослідження, аналіз, висунення гіпотез, узагальнення результатів; розвивають системне мислення тощо [1].

Серед основних вимог, як стверджує О.П. Буйницька [1], до використання даного методу доцільно виділити наступні:

- наявність значущої в дослідницькому або творчому плані проблеми чи задачі, для розв'язування якої потрібні інтегровані знання й дослідницький пошук;
- практична, теоретична, пізнавальна значущість передбачуваних результатів;
- самостійна (індивідуальна, парна, групова) діяльність студентів;
- визначення кінцевої мети проєктів (спільних чи індивідуальних);
- визначення базових знань із різних галузей, необхідних для роботи над проєктом;
- використання дослідницьких методів: визначення проблеми, дослідницьких задач, які виникають із неї, висунення гіпотез щодо їх розв'язування, обговорення методів дослідження, оформлення кінцевих результатів, аналіз отримання даних, підведення підсумків, корегування, висновки (використання в ході спільного дослідження методів “мозкового штурму” і “круглого столу”, статистичних методів, творчих звітів, перегляду);
- результати виконаних проєктів мають бути відповідно оформлені.

Таким чином, узагальнюючи, можна сказати, що мета методу, що розглядається, полягає в формуванні у студентів навичок самостійного мислення й навчальної автономії, а завданням є покращення комунікативних, інформаційних умінь і універсальних навчальних дій.

Основними суб'єктами проєкту є студенти, які самостійно опановують теоретичний матеріал, добирають приклади, ілюстрації, готують доповідь для презентації свого проєкту тощо. Роль викладача є, на перший погляд, другорядною, що дає студентам змогу відчути себе відносно самостійними й, певною мірою, необмеженими під час роботи над завданням. Проте викладач є керівником, куратором і суддею будь-якого проєкту, саме він є консультантом, який відповідає на запитання, що виникають у виконавців проєкту під час їх роботи, допомагає добирати довідкову літературу, спрямовує діяльність у необхідне русло.

Робота за методом проектів не базується лише на існуванні певної проблеми (питання) чи її усвідомленні, але й включає в себе процес її розкриття, вирішення, що вимагає чіткого планування дії, наявність гіпотези стосовно вирішення цієї проблеми, чіткий розподіл обов'язків у межах групи проектантів, тобто завдань для кожного учасника за умови безпосередньої взаємодії. Проектний метод використовується в тому випадку, коли в навчальному процесі виникає необхідність додаткового дослідницького пошуку, наприклад, дослідження певної проблеми професійного спрямування в різних регіонах світу, лінгвокультурологічних і соціолінгвістичних особливостей іноземної мови, прийомів подолання мовленнєвого бар'єра в процесі міжнародної комунікативної взаємодії, визначення способів вирішення проблеми розміщення різних галузей промисловості в тих чи інших регіонах певних країн тощо).

Література:

1. Буйницька О.П. Інформаційні технології та технічні засоби навчання: [навчально-методичний посібник для самостійного вивчення курсу]. – Кам'янець-Подільський: ПП Буйницький, 2009. – 100 с.
2. Пехота О.М. Освітні технології: [навчально-методичний посібник]. / О.М. Пехота, А.З. Кіктенко, О.М. Любарська та ін. – К.: А.С.К., 2004. – 256 с.
3. Полат Е.С. Новые педагогические и информационные технологии в системе образования: [учебное пособие для студ. пед. вузов и системы повыш. квалиф. пед. кадров]. / Е.С. Полат, М.Ю. Бухаркина, М.В. Моисеева, А.Е. Петров. – М.: Издательский центр “Академия”, 2002. – 272 с.
4. Талызина Н.Ф. Управление процессом усвоения знаний. – М.: Изд-во МГУ, 1975. – 344 с.